

การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Development of Teacher Professional Characteristics of Student Teachers in the Faculty of Education Bansomdejchopraya Rajabhat University

ปิยนุชพัชญ์ ปลากัดทอง

Pinyapat Pargudtong

อาจารย์ ดร.ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ พฤติกรรมพึงมี และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นครู ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นครู ขั้นตอนที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา1001204 การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 76 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู และแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี 4 ขั้น คือ (1) ขั้นเร้าเพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียน (2) ขั้นเร่งโดยเรียนรู้ผ่านการวิจัย (3) ขั้นรู้เป็นการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (4) ขั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น 2) นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป 3) นิสิตมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมากทุกหมู่เรียน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหมู่เรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นครู

Abstract

This study aimed to develop teacher professional characteristics of student teachers in the Faculty of education, Bansomdejchopraya Rajabhat University. There were four stages in this quasi – experimental research; 1) investigating related research to define the terms, characteristics, and learning activities; 2) creating learning activities for developing teacher professional characteristics of student teachers in the Faculty of education, Bansomdejchopraya Rajabhat University, and creating a teacher professional assessment tool; 3) verifying the learning activities, and a teacher professional assessment tool; and 4) evaluating the learning activities. The research sample comprised 76 second-year student teachers in the Faculty of education, enrolled in the curriculum development course (1001204) in the 1st semester, 2017, obtained by multistage random sampling. The instruments used in this study included learning activities, curriculum development tests, the teacher professional assessment tool, and learning satisfaction evaluation form. The data were analyzed by using the mean, standard deviation, one-way ANOVA, and content analysis. The results of the study revealed that: 1) There are four stages in learning activities; (1) raising attention to learn; (2) encouraging learning by using the research methods; (3) studying and searching for information from different learning sources; and (4) exchanging the information, and ideas. 2) The students' knowledge about curriculum development was at the moderate level. 3) The mean score of teacher professional characteristics of the students was at the high level, and there was no difference among the study groups at the .05 level of statistical significance. 4) The satisfaction in the learning activities was at the high level.

Keywords: Teacher professional characteristics

บทนำ

“อาชีพครู” ในสังคมไทยถือเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากบุคคลต่างๆ ในสังคมว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และวิทยาการแก่ศิษย์ เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ และสร้างความมั่นคงให้แก่บ้านเมือง ด้วยการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในทุกด้าน อีกทั้งยังคาดหวังให้ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศและพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศทั้งทางด้านคุณธรรม ความรู้และความสามารถต่างๆ หากแต่ยังมีครูบางคนที่ยังมีการประพฤติปฏิบัติตนผิดวินัยจรรยาบรรณของครูที่ดี และเป็นที่เสื่อมเสียต่อสถาบันวิชาชีพครูเป็นอย่างมากดังที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ครูลงโทษนักเรียน ด้วยวิธีการที่รุนแรง ครูข่มขืนและทำอนาจารลูกศิษย์ และครูขายยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ร้ายแรงที่นักเรียนทุกคนและสังคมต่างไม่พึงประสงค์ที่จะให้มีในตัวครู พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของครูในสายตาของนักเรียนและสังคมที่มองว่า ครูเป็นแม่พิมพ์ที่เป็นต้นแบบที่ศิษย์ของเขาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังขาดคุณภาพ โดยดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนระดับพื้นฐาน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรายวิชาต่างๆ มีคะแนนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้อาจสะท้อนถึงการทำหน้าที่ของครูว่ามีคุณภาพหรือไม่ เพราะหากครูไม่มีคุณภาพแล้ว การจัดการเรียนการสอนก็ย่อมไม่มีคุณภาพด้วย และส่งผลให้นักเรียนไม่มีคุณภาพในที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการได้ ซึ่งธนา นิลชัยโกวิทย์ (2551) กล่าวถึงจิตตปัญญาศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตน ได้แก่ การเกิดความรู้ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับความเป็นจริง เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมถ่อมตน เกิดจิตสำนึกต่อส่วนร่วมที่อยู่บนฐานของการเข้าถึงความจริงสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นด้วยกัน เช่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาให้แก่บัณฑิตศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่านิสิตนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจในเรื่องของสมาธิความตระหนักรู้ภายในตนสามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้มากขึ้น เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของบาร์ทิสทิชและคณะ (Battistich et al., 1997) ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทางด้านจิตใจการมีส่วนร่วมต่อชุมชนการแก้ปัญหาตามความสนใจการสร้างคุณธรรมในความดีงามจำเป็นของผู้อื่นการเคารพตนเองการทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นโดยใช้การวัดพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมสูงขึ้นตามลำดับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และในมาตรา 24 (5) กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการ

เรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทิศทางของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research – Based Learning : RBL) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการวิจัยที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย ตั้งคำถามหรือมองเห็นปัญหาพร้อมทั้งหาคำตอบได้ด้วยตนเองจากการแสวงหาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุป เพื่อให้ได้คำตอบอย่างมีเหตุผล สามารถเชื่อถือได้ ซึ่งผู้สอนต้องจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะการวิจัยที่จำเป็นให้กับผู้เรียน (ทิสนา แยมมณี, 2553) อีกทั้งอาชญญา รัตนอุบล (2547) อธิบายถึงแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานว่าเป็นการประยุกต์การใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้ (Learning contract) ตามแนวคิดของ Malcolm Knowles โดยได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ซึ่งผู้เรียนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ตามองค์ประกอบ 8 ประการ คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การมีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน การมีความรักในการเรียน การมีความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในแง่ดี และการมีความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแสวงหาความรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและทักษะกระบวนการวิจัย โดยผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ในที่สุด

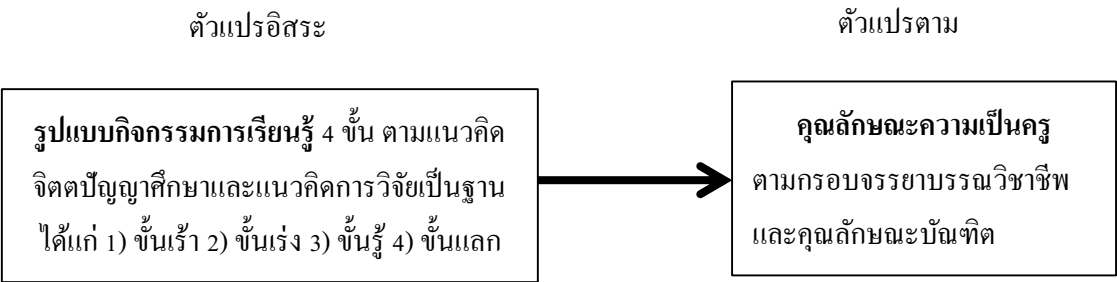
สถาบันผลิตครูเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีภารกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูให้เป็นผู้ที่มีความรู้และสมรรถนะตามหลักเกณฑ์ของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 44 (ก) กำหนดให้นักศึกษาสายครูที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต้องมีความรู้และทักษะความสามารถตามหลักสูตร โดยเฉพาะการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 กล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน ทั้งนี้ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งในมาตรฐานความรู้ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทั้งข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ยังกำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพครูไว้เป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ 5 หมวด ได้แก่ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม ดังนั้นผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพและพึงตระหนักถึงภารกิจในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของไทยให้มีคุณภาพเสมอ ทั้งนี้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ไว้ว่า บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะทางปัญญา สามารถนำความรู้สาคลไป

ปรับเปลี่ยนมาใช้กับท้องถิ่นได้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การวิจัย การสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ตลอดจนมีทักษะทางสังคม มีจิตสาธารณะ เห็นคุณค่าและภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยทั้งนี้คุณลักษณะของบัณฑิตครูทุกคนจึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของบัณฑิตได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะความเป็นครูสำหรับนำไปประกอบวิชาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษา วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดการวิจัยเป็นฐาน มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยาม และกำหนดรูปแบบของเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ แนวคิดการวัดคุณลักษณะ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย

1. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและแนวคิดการวิจัยเป็นฐาน โดยใช้เนื้อหาของรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรเป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเวลา 14 สัปดาห์ ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ

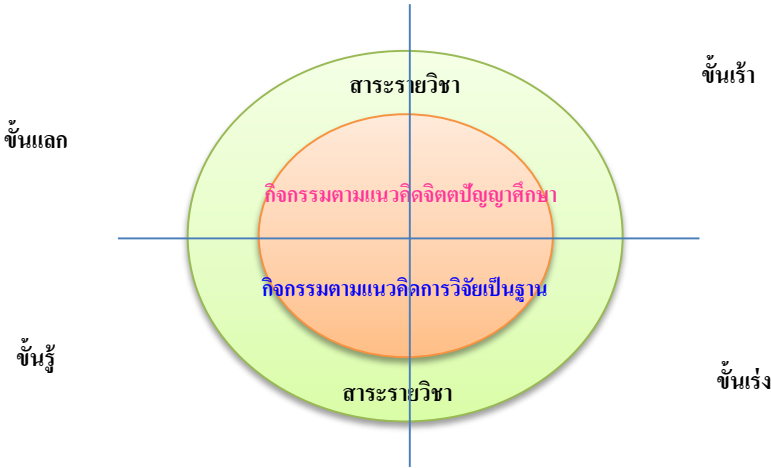
1.1 ขั้นรู้ เป็นขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิต เพื่อกระตุ้นเร้าให้นิสิตสนใจ และเปิดรับ การเรียนรู้จากภายในตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

1.2 **ขั้นเร่ง** เป็นขั้นที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามที่กำหนดในคำอธิบายรายวิชาผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและการวิจัยเป็นฐาน

1.3 **ขั้นรู้** เป็นขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามหัวข้อที่ตนเองสนใจ

1.4 **ขั้นแลกเปลี่ยน** เป็นขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิสิตได้นำเสนอข้อมูลอันเป็นผลจากการสืบค้น ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลต่อสมาชิกอื่นๆ ภายในชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

แผนภาพ แสดงรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาทุกหัวข้อตามที่กำหนดในคำอธิบายรายวิชา

3. แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามเป็นสถานการณ์ที่ครอบคลุมคุณลักษณะครูทั้งที่กำหนดในจรรยาบรรณวิชาชีพและคุณลักษณะบัณฑิตครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 50 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และบรรยากาศทั่วไป โดยผู้ตอบเลือกระดับความพึงพอใจที่ตรงตามความรู้สึกของตนเองมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัย ซึ่งดำเนินการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการอุดมศึกษา ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.8 – 1.00 จากนั้นนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วจึงนำผลการทดลองใช้ดังกล่าวเป็นข้อมูลสำหรับการ

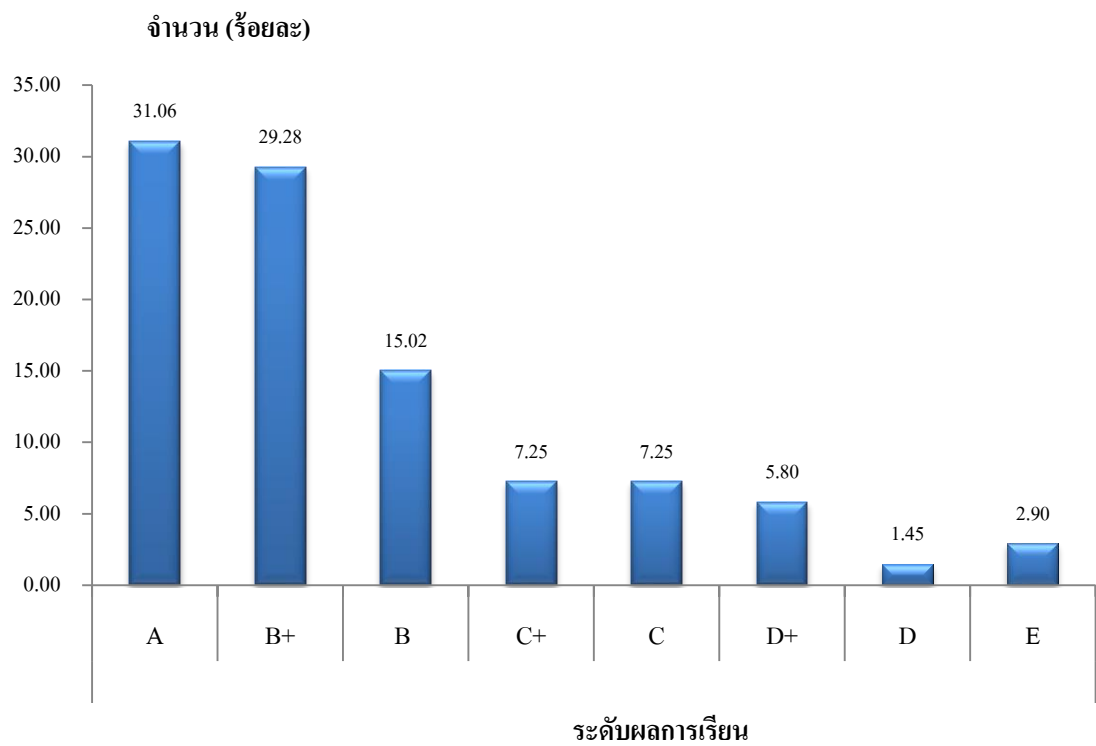
ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยให้มีความสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยขั้นที่ 1 สุ่มนิสิตจาก 7 สาขาวิชา สุ่มมา 3 สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป และพลศึกษา ขั้นที่ 2 สุ่มหมู่เรียนจาก 13 หมู่เรียน สุ่มมา 3 หมู่เรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 คน โดยจัดการเรียนการสอนปกติในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามตารางการจัดการเรียนการสอน คือ วันอังคารและวันพุธ เวลา 08.00 – 12.00 เป็นเวลา 14 สัปดาห์ โดยสัปดาห์ที่ 1 จัดให้มีการปฐมนิเทศพร้อมอธิบายแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาให้นิสิตทราบ และสัปดาห์ที่ 16 จัดให้มีการทดสอบความรู้ ประเมินคุณลักษณะความเป็นครู และประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในครั้งนี้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นรู้ ขั้นเข้าใจ ขั้นรู้ และขั้นแล

2. ผลการทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรพบว่า นิสิตมีผลการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 31.06 ของผู้เรียนทั้งหมด รองลงมาคือ ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 29.28 ของผู้เรียนทั้งหมด และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 15.02 ของผู้เรียนทั้งหมด ตามลำดับ โดยรวมพบว่า นิสิตมีผลการเรียนรู้ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.36 ของผู้เรียนทั้งหมด

ภาพที่ 1 ผลการเรียนของนิสิต

3. ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูพบว่า นิสิตมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ทุกหมู่เรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต

หมู่เรียน (n = 76)	คุณลักษณะความเป็นครู		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
D8 (n = 30)	4.44	0.15	มาก
D14 (n = 23)	4.38	0.12	มาก
D19 (n = 23)	4.41	0.12	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.13	มาก

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหมู่เรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p
ระหว่างกลุ่ม	0.060	2	0.030	1.714	.187
ภายในกลุ่ม	1.280	73	0.018		
รวม	1.340	75			

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายหมู่เรียนและภาพรวม

ตัวแปร	หมู่เรียน											
	D8 (n = 30)			D14 (n = 23)			D19 (n = 23)			ภาพรวม (n = 76)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
กิจกรรมการเรียนรู้	4.48	0.29	มาก	4.49	0.32	มาก	4.45	0.39	มาก	4.47	0.33	มาก
สื่อการเรียนรู้	4.43	0.34	มาก	4.48	0.33	มาก	4.54	0.33	มากที่สุด	4.48	0.33	มาก
บรรยากาศทั่วไป	4.51	0.28	มากที่สุด	4.46	0.36	มาก	4.41	0.28	มาก	4.46	0.31	มาก
รวม	4.48	0.57	มาก	4.46	0.63	มาก	4.49	0.58	มาก	4.48	0.59	มาก

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเร้า เป็นขั้นแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อต้องการปลุกเร้าให้นิสิตสนใจในบทเรียนใหม่ที่คุณสอนต้องการสอนในครั้งนั้นๆ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ซึ่งกิจกรรมฝึกสมาธิ สุนทรีสนทนา สะท้อนคิด และการตระหนักรู้ในตน 2) ขั้นเร่ง เป็นขั้นที่คุณสอนจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดในคำอธิบายรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การนำเสนอด้วย power point ประกอบการบรรยาย การอภิปราย กรณีตัวอย่าง การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การสืบค้น การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี การสร้างสถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการสังเคราะห์ 3) ขั้นรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปศึกษา สืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในประเด็นที่ตนเองสนใจเพิ่มเติมจากหัวข้อที่กำหนดในคำอธิบายรายวิชา พร้อมทั้งปฏิบัติการฝึกพัฒนาหลักสูตรในหัวข้อที่ตนเองสนใจ แก้ปัญหาในระหว่างดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และบันทึกผลการศึกษาในครั้งนั้นๆ ลงสมุดเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นในชั้นเรียนต่อไป และ 4) ขั้นแลกเปลี่ยน เป็นกิจกรรมที่เน้นการนำเสนอผลที่ได้จากการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพิ่มเติมข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในหัวข้อเกี่ยวกับหลักสูตรหรือประเด็นที่ตนเองสนใจ ด้วย

วิธีการฟังอย่างลึกซึ้ง การสะท้อนคิด สุนทรียสนทนา และการทบทวนบทเรียน การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้บูรณาการร่วมระหว่างแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและแนวคิดการวิจัยเป็นฐานส่งผลให้กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้นิสิตได้มีความรู้และฝึกปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรอย่างครบถ้วน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษานี้เน้นการพัฒนาจากด้านในที่ทำให้เกิดสำนึกที่ตื่นามและตระหนักรู้ในตนเองถึงภาระหน้าที่ที่มีต่อมวลมนุษยชาติสำนึกต่อส่วนรวม เกิดความรักความเมตตาบนพื้นฐานความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง อ่อนน้อมต่อสรรพสิ่งในธรรมชาติ และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในโดยปราศจากอคติเพื่อให้เกิดปัญญาสูงสุดที่จะเข้าถึงความจริง ความดีและความงาม และเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ (ชลลดา ทองทวี, 2551; ประเวศ วะสี, 2550 และ ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551) อีกทั้งการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) ยังเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ คิดค้นหาคำตอบ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ทั้งนี้ผลการวิจัยหลายเรื่องสนับสนุนว่า การใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาสาระและคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ (สถาพร ภูผาใจ, 2553; สราวุธ ชัยยong, 2552; จิรายา สมาคม, 2552 และ ดวงทิพย์ กริมนตรี, 2551) อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้การวิจัยเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เผชิญเหตุการณ์จริง สร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และยังใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา สืบค้นหาคำตอบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุกด้าน และถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (สินธะวา คามดิษฐ์, 2557)

2. ผลการทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรพบว่า นิสิตมีผลการเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 31.06 รองลงมาคือ ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 29.28 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 15.02 ตามลำดับ โดยรวมพบว่า นิสิตมีผลการเรียนรู้ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.36 เนื่องจากรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรกำหนดให้นิสิตต้องเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ทฤษฎีหลักสูตรองค์ประกอบหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาหลักสูตรมาตรฐานสากลหลักสูตรการศึกษาเพื่ออาชีพ หลักสูตรสถานศึกษาปฏิบัติการออกแบบและสร้างหลักสูตรแบบจุลภาค พัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันใน แต่ละระดับการศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการประเมินและนำผลไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละรายวิชาเอก ซึ่งการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจิตตปัญญาและใช้การวิจัยเป็นฐานทำให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติการสืบค้น แลกเปลี่ยนและร่วมเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนในการพัฒนาหลักสูตร สามารถส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และมีผลการเรียนที่ดีในรายวิชาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและยากแก่การทำความเข้าใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสินธะวา คามดิษฐ์ (2557) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในระดับอุดมศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เผชิญเหตุการณ์จริง สร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สร้างองค์

ความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา ค้นหาตอบจากการสืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้าน และถือได้ว่าเป็นทางเลือกของเทคนิคการสอนที่ไม่ใช่การบรรยาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย และได้ความรู้ในศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งวิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2559) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชา BUS304 ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (Business Research) พบว่า ผู้เรียนผ่านการประเมิน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85.18 โดยมีผู้เรียน จำนวน 10 คน ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 37.04 ของผู้เรียนทั้งหมด อีกทั้ง พิเศษฐ์ พินิจ และ อนุศิษฐ์ อันมานะตระกูล (2558) กล่าวถึงจิตตปัญญาศึกษาว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในชุมชนกระบวนการ มจร. มีไว้สำหรับใช้พัฒนาทักษะเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จิตตปัญญาศึกษาจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจในระดับลึกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เห็นศักยภาพของตนเองและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง การนำกระบวนการจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้ในรายวิชาการเขียนเชิงวิชาการที่จะช่วยสร้างให้เกิดการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

3. ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูพบว่า นิสิตมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ทุกหมู่เรียน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหมู่เรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งคุณลักษณะความเป็นครูนี้เป็นไปตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพและคุณลักษณะบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้นิสิตมีคุณลักษณะความเป็นครูได้ไม่ว่าจะเรียนในสาขาวิชาที่เน้นด้านทฤษฎีและปฏิบัติก็ตามสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ แยมทองคำ (2553) การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของข้าราชการครู ทุน โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์(สวทค.) พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูสวทค. หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และภายหลังการใช้รูปแบบในเดือนที่1 เดือนที่2 และเดือนที่3 ครูสวทค. มีพัฒนาการของคุณลักษณะความเป็นครูเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ เดชสงค์ (2554) การศึกษาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศบ. 5 ปี) นิสิตที่เรียนในคณะวิชาแตกต่างกันมีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน อีกทั้งผลการวิจัยของพงษ์ธร ดันดิฤทธิ์ศักดิ์ และคณะ (2552) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาในชั้นเรียนอุดมศึกษาสองชั้นเรียนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษามีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นพื้นฐานในผู้เรียนได้ สอดคล้องกับวันทนีย์ นามสวัสดิ์ (2556) ศึกษาผลการใช้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมและกระบวนการทางจิตตปัญญาศึกษาในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู มีพฤติกรรมความเป็นครูขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระดับสูงทั้งด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและด้านจรรยาบรรณต่อสังคม

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นประเมินเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และบรรยากาศทั่วไปพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนามานั้น มีขั้นตอนที่ชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างง่ายดายและสะดวกด้วยกิจกรรมที่หลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษา สืบค้นกรณีตัวอย่าง การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การสืบค้น การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี การสร้างสถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสังเคราะห์สรุปผลและการนำเสนอ ซึ่งนิสิตได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมยังช่วยให้ นิสิตเกิดการเรียนรู้และรอบรู้ในเนื้อหาสาระเชิงวิชาการและสามารถพัฒนาคุณลักษณะครูให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย ซึ่งกรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนที่ดีจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนเต็มความสามารถ ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน สถานที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนล้วนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนทั้งสิ้นสอดคล้องกับวันทนีย์ นามสวัสดิ์ (2556) ศึกษาผลการใช้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมและกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จริยา สมาคม. (2552). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์วิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน. (การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชลลดา ทองทวี. (2551). จิตตปัญญาศึกษา : การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาเบื้องต้น. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงทิพย์ กริมนตรี. (2551). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การบริโภค โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นวิจัยเป็นฐาน. (การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. ไม่ได้ตีพิมพ์).

ทิพวรรณ เดชสงค์. (2554). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องโครงสร้างอะตอม สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารหลักสูตรและการสอนทักษิณ, 3(4), 82-89.

ทิสนา แยมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 12).

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551). จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม:

มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประเวศ วะสี. (2550). มหาวิทยาลัยไทยกับจิตตปัญญาศึกษาและไตรยางค์แห่งการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

พงษ์ธร ตันติฤทธิ์ศักดิ์ และคณะ. (2552). โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญาศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิเชษฐ พินิจ และอนุศิษฐ์ อันมานะตระกูล. (2558). กระบวนการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชา

การเขียนเชิงวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

วันทนิษฐ์ นามสวัสดิ์. (2556). ศึกษาผลการใช้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู สำหรับ

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. รมยสาร, 11(1), 61-63.

วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. (2556). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชา BUS304 ระเบียบวิธี

วิจัยทางธุรกิจ (Business Research). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สนับสนุนและพัฒนาศึกษาการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551). รายงานผลการดำเนินโครงการฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้าง

คุณลักษณะตามแนวคิจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

สถาพร ภูผาใจ. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รายวิชาชีววิทยาเพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สราวุธ ชัยयोग. (2552). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ในรายวิชา

ชีววิทยาพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้

ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สินธะวา คามดิษฐ์. (2557). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในระดับอุดมศึกษา. สุทธิปริทัศน์,

28(85), 20.

โสภณ แยมทองคำ. (2553). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของข้าราชการครู ทุน

โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์(สควค.).

วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 1(2), 41-52.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2547). การเรียนรู้จากการปฏิบัติ จากทฤษฎีสู่การประยุกต์ในการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย. ในมนัสวาสน์ โกวิทยา (บรรณาธิการ). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน: แนวทางการจัดการศึกษาและกิจกรรมที่หลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Battistich; et al. (1997). Caring school communities. *Educational Psychologist*, 32(2), 137-151.